

<https://doi.org/10.34768/pa2022r16>

Małgorzata Karczevska

Uniwersytet Zielonogórski

NIE-PIĘKNO W JĘZYKU I KULTURZE: ŁAMANIE ZASAD GRZECZNOŚCI JĘZYKOWEJ W TEKSTACH UTWORÓW ZESPOŁU NOCNY KOCHANEK JAKO STRATEGIA HUMORYSTYCZNA

1. Wstęp

Od czasów starożytnych dobro, prawda i piękno są drogowskazami ludzkiego życia i twórczości. Wartości te obowiązują nie tylko w rozważaniach filozoficznych czy w sztuce, lecz także w codziennym życiu społecznym. Patrząc z punktu widzenia językoznawstwa, piękno języka związane jest m.in. z przestrzeganiem zasad grzeczności językowej. Zdarza się jednak, że zasady te są łamane, zarówno nieświadomie, jak i z pełną świadomością, kiedy przyjęta „niegrzeczna” postawa komunikacyjna staje się strategią nadawczą mającą określony zamysł. Celem pracy jest analiza form i przykładów łamania zasad grzeczności językowej w tekstach utworów polskiej grupy heavy-metalowej Nocny Kochanek, co jest przyjętą przez zespół strategią humorystyczną. Materiał badawczy obejmuje wszystkie utwory grupy, które wydane zostały na trzech studyjnych albumach zespołu: *Hewi Metal* (2015), *Zdrajcy metalu* (2017) oraz *Randka w ciemność* (2019), a także utwór *Tribjut*, który został wydany na singlu. Łącznie korpus obejmuje teksty 34 utworów, które zostaną przeanalizowane pod kątem przykładów łamania w nich określonych zasad grzeczności językowej.

2. Grzeczność językowa

Dla niniejszych rozważań istotne jest zdefiniowanie grzeczności językowej. Jak zauważa Agata Grabowska-Kuniczuk, pojęcie „grzeczności” zmieniało swoje znaczenie w języku polskim w ciągu lat, co znajdowało odzwierciedlenie w definicjach podawanych przez

słowniki języka polskiego, które zawierają różne definicje grzeczności, takie jak: 'zdatność', 'stosowność', 'uroda', a także 'obyczajność' i 'uprzejmość'¹. Już pobieżne wyliczenie synonimów rzeczownika *grzeczność* (i powiązanego z nim przymiotnika *grzeczny* oraz przysłówka *grzecznie*) ukazują złożony charakter zjawiska grzeczności, które zdaje się łączyć w sobie elementy pragmatyczne, estetyczne i moralne.

W przypadku poruszania tematu komunikacji międzyludzkiej istotne jest odniesienie się do kwestii grzeczności językowej, gdyż komunikacja odbywa się w określonym kontekście społecznym. Małgorzata Marcjanik przedstawia tę zależność w następujący sposób: „[g]rzesność językowa [...] to zbiór przyjętych w danej kulturze form językowych zachowań, przyporządkowanych określonym sytuacjom pozajęzykowym”². Określone zachowanie językowe zależy więc od kontekstu wypowiedzi, a przede wszystkim od relacji łączącej nadawcę komunikatu z jego odbiorcą. Jak zauważa Marcjanik, relacja ta związana jest z „pozajęzykowymi normami obyczajowymi” i „sankcjami przewidzianymi za ich nieprzestrzeganie”³ (od dezaprobaty do wykluczenia ze społeczności), co jest dowodem na ściśle powiązanie norm językowych z normami społecznymi obowiązującymi w danej kulturze. W wymiarze praktycznym „funkcją grzesnościową pełnią te wyrażenia językowe, których mówiącemu w konkretnych sytuacjach mówienia nie wypada nie użyć”⁴.

W polskich realiach kulturowych grzesność językowa sprowadza się do okazywania szacunku partnerowi i do wyrażania zainteresowania jego osobą, co z kolei wiąże się np. z deklaracją pomocy czy poszanowaniem prywatności rozmówcy⁵. Jednym z przejawów grzesności językowej jest szanowanie rozmówcy i szanowanie samego siebie, z czym ściśle związany jest odpowiedni dobór tematów rozmowy, czyli np. pomijanie tematów tabu czy zagadnień nieodpowiednich, mogących wprawić rozmówcę w zakłopotanie. Postępowanie zgodne z zasadami grzesności językowej pozwala „zachować twarz”, czyli podtrzymać wizerunek osoby kulturalnej⁶. Stąd też warunkiem skutecznej komunikacji jest przestrzeganie nie tylko maksym konwersacyjnych Paula Grice'a, lecz także zasad „uprzejmego kontaktu” przedstawionych przez Robin Lakoff: „wyrażaj się jasno” oraz „wyrażaj się grzesnie”, czyli: „nie bądź natrętny, daj możliwość wyboru, bądź życzliwy, przyjaźnie ustosunkowany do partnera”⁷. W ujęciu Marcjanik odbiorca

¹ A. Grabowska-Kuniczuk, *Wszystkie odcienie grzesności. Przemiany znaczeniowe pojęcia słownikowego od Lindego do Doroszewskiego*, „Napis” 2004, seria X, s. 284.

² M. Marcjanik, *Mówimy uprzejmie. Poradnik językowego savoir-vivre'u*, Warszawa 2009, s. 1.

³ *Eadem*, *W kręgu grzesności. Wybór prac z zakresu polskiej etykiety językowej*, Kielce 2001, s. 21.

⁴ *Ibidem*, s. 22.

⁵ *Ibidem*, s. 31.

⁶ Por. E. Sztabnicka-Gradowska, *Model polskiej grzesności językowej w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Perspektywa interkulturowa*, Łódź 2017, s. 12.

⁷ M. Kita, *Językowe rytuały grzesnościowe*, Katowice 2005, s. 327.

powinien czuć się akceptowany i szanowany, nadawca powinien mówić szczerze bez ukrytych celów, a sam komunikat musi być nieobraźliwy i ma go cechować poprawność językowa⁸. Grzeczność językowa jest zatem elementem grzeczności rozumianej jako przestrzeganie zasad współżycia społecznego i dotyczy zarówno formy (np. dobór słownictwa czy ton głosu), jak i treści (temat wypowiedzi).

3. Łamanie zasad grzeczności językowej w kulturze popularnej

Przedstawione powyżej ideały grzeczności, w tym grzeczności językowej, nie zawsze znajdują odzwierciedlenie w realiach komunikacyjnych. Przejawem zachowań niezgodnych z zasadami grzeczności językowej jest chociażby używanie słów wulgarnych, których użycie oznacza łamanie tabu językowego⁹, a także poruszanie tematów tabu bądź niedostosowanie stylu wypowiedzi do jej kontekstu, czyli np. używanie języka potocznego w sytuacji formalnej. Zachowania takie mogą mieć charakter przypadkowy, ale też intencjonalny. Skoro łamanie zasad grzeczności jest negatywnie postrzegane i może grozić wspomnianymi konsekwencjami (odrzućcie, dezaprobata itd.), powstaje pytanie, dlaczego zdarzają się przypadki celowego łamania zasad grzeczności językowej. Kita tłumaczy takie zachowanie intencjami ludycznymi, humorystycznymi bądź też prowokacyjnymi¹⁰. Wypowiedzi łamiące reguły mają więc jasny aspekt illokucyjny: wywołanie określonej reakcji u odbiorcy, takiej jak śmiech czy strach. Wypowiedź zgodna z zasadami grzeczności jest traktowana neutralnie, jak coś normalnego, z kolei łamanie reguł przyciąga uwagę, prowokuje.

Łamanie zasad grzeczności językowej staje się coraz bardziej powszechne w mediach, jak telewizja czy media społecznościowe, ale też w prasie, zwłaszcza w tzw. prasie brukowej. Wydawnictwa tego typu nastawione są na przyciąganie czytelników sensacyjnymi doniesieniami czy bezpardonowymi komentarzami wymierzonymi w osoby publiczne. Naruszanie zasad grzeczności językowej, w tym łamanie tabu oraz używanie wulgaryzmów „wywołuje żywe reakcje czytelników”¹¹, przyciąga ich uwagę, aż w końcu tworzy „współczesny rodzaj toposu – wspólne miejsce nieszanowania drugiego człowieka”¹².

Łamanie zasad grzeczności językowej może więc przybrać formę pewnej strategii nadawczej, rozumianej jako „sposób działania językowego, zmierzający do osiągnięcia

⁸ M. Marcjanik, *Grzeczność w komunikacji językowej*, Warszawa 2007, s. 11.

⁹ M. Grochowski, *Słownik polskich przekleństw i wulgaryzmów*, Warszawa 2003, s. 19.

¹⁰ M. Kita, *op. cit.*, s. 189.

¹¹ M. Marcjanik, J. Bloch, *Łamanie norm grzeczności jako „atrakcyjna” figura retoryczna*, „Obliczka Komunikacji” 2011, t. 4, s. 244.

¹² *Ibidem*, s. 248.

określonego celu”¹³. Jest ona charakterystyczna dla publikacji medialnych, ale też różnych gatunków sztuki, chociażby muzyki hip-hopowej, w której teksty obfitują w wulgaryzmy, mogą też być elementem stylizacji, gdy bohater filmu należy do określonej grupy społecznej, w której powszechne normy grzeczności językowej nie są przestrzegane (np. środowisko grup przestępczych czy tzw. pseudokibiców). W takiej sytuacji używanie wulgaryzmów jest sposobem demonstrowania przynależności do danej grupy, wyrazem dostosowania się do reguł panujących w tej grupie w celu uniknięcia wykluczenia. Takie zachowanie stanowi więc wynik przestrzegania zasad „niegrzeczności językowej”, jakiej oczekuje określona grupa społeczna, stojąc w opozycji do ogólnych zasad współżycia społecznego. W tym miejscu pojawia się kwestia tworzenia wspólnoty bazującej na określonym zachowaniu łamiącym normy społeczne.

4. Łamanie norm w twórczości zespołów heavymetalowych

Łamanie norm przypisywane jest także nurtowi muzyki heavymetalowej zarówno na poziomie wyglądu i zachowania, jak i w warstwie tekstowej utworów. Jak zauważa Sabrina Ramet, taka prowokacja ma skłonić odbiorców do krytycznego spojrzenia na rzeczywistość, do refleksji nad postawą ludzi i skutkami ich działań¹⁴. Maciej Kopiński wymienia charakterystyczne tematy poruszane w tekstach zespołów heavymetalowych: „rozterki natury moralnej, bunt, a także fantastyka oraz rock’n’rollowy sposób życia, miłosne podboje czy seks”¹⁵. Wartością jest wolność, a teksty często wyrażają sprzeciw wobec rzeczywistości społeczno-politycznej, chociaż „heavy metal w mniejszym stopniu poruszał zagadnienia polityczne” [niż inne nurty muzyki, np. punkowa – M.K.]. Istnieją jednak zespoły z tego nurtu wpisujące się w retorykę antywojenną¹⁶. Co istotne, bunt przedstawiany jest za pomocą metaforyki diabelskiej, gdyż szatan jest pierwowzorem buntownika¹⁷, co tłumaczy popularność tej postaci w kulturze metalowej. Pojawia się także stylistyka oniryczna, często przybierająca formę koszmaru¹⁸. Wszystkie te elementy naruszają tabu kulturowo-religijne, a także skłaniają odbiorców do refleksji, co może wywołać w nich poczucie wyjścia ze strefy komfortu. Co istotne, w artykułach poświęconych twórczości zespołów heavymetalowych brak praktycznie

¹³ E. Pałuszyńska, *Strategia dziennikarzy i ich rozmówców w medialnym dyskursie publicznym*, Łódź 2012, s. 43.

¹⁴ S. Ramet, *Muzyka rockowa a polityka w Polsce: poetyka protestu i oporu w tekstach utworów rockowych*, „Civitas Hominibus” 2018, vol. 13, s. 123.

¹⁵ M. Kopiński, *Idea wolności w tekstach piosenek heavymetalowych lat 80. w twórczości TSA, Turbo i KAT*, „Kwartalnik Młodych Muzykologów UJ” 2015, nr 27, z. 4, s. 75.

¹⁶ H. Ludwin, *Muzyka metalowa jako forma manifestu antywojennego*, [w:] *Doświadczenie społeczeństwa – muzyka, obraz, media*, red. A. Kampka, Warszawa 2019.

¹⁷ M. Kopiński, *op. cit.*, s. 80.

¹⁸ *Ibidem*, s. 83.

informacji o wykorzystaniu wulgaryzmów jako środka wyrażającego bunt (zabieg ten jest bardziej kojarzony np. z hip-hopem). Być może ich wykorzystanie nie zależy od kraju pochodzenia zespołu lub też od czasów, w których tworzy. Nie oznacza to jednak, że wulgaryzmy nie pojawiają się w utworach heavymetalowych: otóż globalna analiza wykazała, że o ile pierwsze miejsce wśród gatunków muzycznych, w których pojawiają się wulgaryzmy, zajmuje faktycznie hip-hop, o tyle drugie miejsce należy właśnie do heavy metalu, przy czym w tym pierwszym wulgaryzmów jest siedem razy więcej niż w drugim¹⁹. Badanie to dotyczyło muzyki światowej – ciekawe byłoby sporządzenie podobnego zestawienia dla polskich wykonawców.

Jednym z zespołów heavymetalowych, w których twórczości można zauważyć łamanie norm, w tym zasad grzeczności językowej, jest grupa Nocny Kochanek. Teksty utworów zespołu koncentrują się na zagadnieniach życia codziennego, przede wszystkim kwestii spotkań towarzyskich i nawiązywaniu kontaktów z kobietami, co wpisuje się w zakres typowej tematyki twórczości metalowej, przedstawionej powyżej. Oprócz rock'n'rollowego stylu życia w twórczości zespołu pojawiają się wątki fantastyczne (np. postać rycerza, księżniczki i smoka). Tym, co wyróżnia Nocnego Kochanka spośród innych grup heavymetalowych, jest fakt, że ich główną strategię stanowi strategia humorystyczna. Sami muzycy określają własną twórczość mianem „komediowego metalu”²⁰, co stanowi oczywistą aluzję do komedii jako gatunku o wielowiekowej tradycji, w której w prześmiewczy, często rubaszny sposób przedstawia się bohaterów i ich działania za pomocą komizmu postaci, słowa czy sytuacji. Jak zauważa Andrzej Mądro, muzycy zespołu w pewnym sensie wyśmiewają patetyczną stylistykę nurtu, w którym tworzą, stając się „parodią własnej przeszłości”²¹ (gdyż muzycy zespołu grali wcześniej „poważny” heavy metal pod szyldem Night Mistress). Takie podejście gwarantuje zespołowi oryginalność i popularność, choć wiąże się także z krytyką części odbiorców.

5. Strategia humorystyczna w twórczości zespołu Nocny Kochanek

Wydaje się, że spoiwem łączącym muzyków i ich fanów jest poczucie humoru, umiejętność żartowania z samego siebie, dzięki czemu powstaje wspólnota śmiechu (termin zaczerpnięty z dzieła Kazimierza Żygulskiego z 1985 r. pod tym tytułem). W twórczości zespołu zauważyć można wykorzystanie różnych mechanizmów językowych jako

¹⁹ A. Degórska, *Heavy metal jednym z najwulgarniejszych gatunków muzycznych*, 15.12.2015, <https://www.antyradio.pl/Muzyka/Rock-News/Heavy-metal-jednym-z-najwulgarniejszych-gatunkow-muzycznych-5605> [dostęp: 2.02.2022].

²⁰ Ł. Wewiór, *Czujemy się buntownikami. Wywiad z Krzysztofem Sokołowskim*, „Teraz Rock” 2019, nr 2(192).

²¹ A. Mądro, *Zdraycy metalu? – fenomen muzyczny i medialny zespołu Nocny Kochanek*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2019, nr 11(3), z. 287, s. 82.

nośników humoru, co było przedmiotem wcześniejszych rozważań²². Poniższa analiza przykładów ma natomiast na celu ukazanie sposobów łamania zasad grzeczności językowej w badanych tekstach jako elementu wspomnianej strategii humorystycznej. Znając typowe cechy utworów heavymetalowych, należy spodziewać się poruszania wspomnianych tematów tabu, także tych związanych z religijnością, ale też sferą seksualną, przy zdecydowanie mniej widocznych tematach politycznych.

6. Przykłady łamania zasad grzeczności językowej w twórczości zespołu Nocny Kochanek

W toku rozważań o grzeczności językowej zostało stwierdzone, że można łamać jej zasady na kilka sposobów, np. poruszając tematy tabu, używając wulgaryzmów czy nieodpowiednio zwracając się do drugiej osoby – partnera komunikacyjnego. Łamanie zasad może być zamierzone, wtedy ma najczęściej na celu przyciągnięcie uwagi odbiorców. W poniższej analizie wyodrębnione zostaną poszczególne typy naruszeń norm grzeczności językowej, zilustrowane tekstami piosenek zespołu²³.

6.1. Poruszanie tematów tabu w twórczości zespołu Nocny Kochanek

W polskiej kulturze wymienić można liczne tematy tabu, począwszy od kwestii politycznych poprzez choroby (np. psychiczne, ale też uzależnienia) i funkcjonowanie organizmu (nadal niewiele mówi się chociażby o połogu), sferę seksualną, w tym orientację seksualną i praktyki erotyczne, życie rodzinne, aż do tematów związanych z religią. Zagadnienia te pojawiają się co prawda w przekazach medialnych, dyskusjach specjalistów czy rozmowach towarzyskich, ale nadal mogą wywołać zakłopotanie u rozmówców i często nie są to tematy poruszane publicznie. Muzycy Nocnego Kochanka zdają się nie ograniczać kwestiami tabu, bo pojawiają się one w tekstach zespołu, jak zostanie to zilustrowane na wybranych przykładach tekstów piosenek.

6.1.1. Życie polityczne

Tematy związane z polityką i osobami funkcjonującymi w tej sferze nie są dominującą częścią twórczości zespołu Nocny Kochanek, ale pewne treści o charakterze politycznym są w niej obecne. Jednym z przykładów jest utwór pt. *Zdrajca metalu*, w którym pojawia się następujący fragment:

²² M. Karczevska, *Językowe wykładniki humoru w tekstach utworów zespołu Nocny Kochanek*, „Prace Językoznawcze” 2021, t. XXIII, z. 1.

²³ Teksty piosenek pochodzą ze strony internetowej tekstowo.pl [dostęp: 1-8.02.2020].

(1) *Czuję się jak Jarosław, zdradzony o świcie.*

Jest to oczywiste odwołanie do katastrofy smoleńskiej z 10 kwietnia 2010 roku i do wypowiedzi Jarosława Kaczyńskiego w pierwszą rocznicę tego tragicznego wydarzenia, w której padło stwierdzenie o ofiarach katastrofy, że „zostali zdradzeni o świcie” (RC, Pog, 2011). Cytat ten jest ponadto nawiązaniem do *Przesłania Pana Cogito* Zbigniewa Herberta, co Jarosław Kaczyński zaznaczył w swoim przemówieniu. Wykorzystanie tego fragmentu w piosence, której tematem jest zmiana gustu muzycznego kolegi, wydaje się naruszeniem pewnej świętości, gdyż w polskiej kulturze śmierć jest tematem tabu, jednoznacznie wiąże się z rozpaczą bliskich, zadumą, modlitwą. Tym bardziej katastrofa samolotu, w której zginęli Prezydent RP wraz z małżonką i wielu przedstawicielei świata polityki, jest wydarzeniem obciążonym ogromnym ładunkiem emocjonalnym. Z tego powodu można stwierdzić, że wykorzystanie tego motywu w piosence jest łamaniem tabu. Co więcej, autor słów czuje się zdradzony przez kolegę, który przestał słuchać muzyki metalowej, a zainteresował się muzyką popularną, i porównuje swoje odczucia do rozpaczliwej towarzyszącej bliskim ofiar katastrofy. Stawianie znaku równości poprzez użycie spójnika *jak* wprowadzającego wyrażenie porównawcze oznacza tożsamość przeżyć, co wydaje się nadużyciem. Ponadto pojawia się kwestia mówienia o Jarosławie Kaczyńskim przy użyciu wyłącznie imienia prezesa PiS, co jest złamaniem reguły grzeczności (zjawisko to zostanie przedstawione w jednym z poniższych podrozdziałów). Zachowanie takie może być odczytane jako deprecjacja osoby trzeciej, z którą osoba mówiąca nie jest związana bliskimi relacjami, a także dzieli ją duża różnica wieku.

Elementem naruszenia tabu politycznego jest też wykorzystanie nazwiska prezydenta RP w latach 1995-2005 Aleksandra Kwaśniewskiego, które pojawia się w utworze *Tribjut*:

(2) *Gdyby był tam Kwaśniewski, diabeł mógłby nie przeżyć.*

Podobnie jak w poprzednim przykładzie pojawia się odniesienie do osoby publicznej, byłego prezydenta. Łamaniem zasad grzeczności językowej jest mówienie o Aleksandrze Kwaśniewskim przy wykorzystaniu wyłącznie jego nazwiska, co jest oznaką braku szacunku. W ten sposób zwracali się kiedyś do uczniów nauczyciele: „Kowalski, do tablicy!” czy przełożeni do żołnierzy służby zasadniczej. Dodatkowo wykorzystanie nazwiska byłego prezydenta w utworze *Nocnego Kochanka* jest nie tylko kwestią naruszenia tabu związanego z polityką, ale też oczywistym nawiązaniem do wizerunku Aleksandra Kwaśniewskiego funkcjonującego w polskich mediach, np. po słynnej wizycie w Charkowie. W omawianym utworze prezentowane jest bowiem spotkanie z diabłem i spożywanie znacznych ilości alkoholu, przy czym możliwości konsumpcyjne byłego prezydenta ukazane są jako przewyższające możliwości samego diabła. Tym samym kwestia zamięłowania Aleksandra Kwaśniewskiego do trunków kolejny

raz stanowi temat publicznej dyskusji, co jest przykładem łamania tabu obejmującego sferę prywatną, w tym choroby (słynna „choroba filipińska”).

6.1.2. Zdrowie i funkcjonowanie organizmu

Powyższe rozważania dotyczące spożycia alkoholu są jednym z przykładów łamania tabu związanego ze stanem zdrowia i funkcjonowaniem ludzkiego organizmu. Tematyka wpływu alkoholu na organizm człowieka na płaszczyźnie fizjologicznej oraz psychicznej pojawia się w kilku utworach grupy. W piosence *Dziabnięty*, której sam tytuł odnosi się do stanu po wypiciu alkoholu²⁴, przedstawione są m.in. trudności związane z otwieraniem drzwi zamkniętych na klucz:

(3) *Jest 5:00 nad ranem, już stoję u drzwi i kluczem przy zamku przebieram.*

W cytowanym zdaniu uwagę zwraca problem koordynacji ruchów koniecznych do otwarcia drzwi kluczem po późnym (wczesnym?) powrocie do domu, a następnie w dojściu do łóżka:

(4) *Znów trzymam pion, za krokiem krok.*

Motyw problemu z powrotem do domu po spotkaniu towarzyskim pojawia się również w piosence *Pierwszego nie przepijam*:

(5) *Tak się porobiłem, że nie mogłem znaleźć domu.*

Stan ten jest dowodem na znaczną ilość wypitego alkoholu, która może powodować złe samopoczucie następnego dnia (zwłaszcza gdy pije się nie czystą wódkę, tylko alkohole kolorowe):

(6) *W życiu tylko raz po perfumach miałem kaca*

czy wręcz wymioty, będące odpowiedzią organizmu na zatrucie alkoholem:

(7) *Po gorzale rano zrzygam się tak samo.*

Swoistego apogeum negatywnych skutków nadmiernego spożycia alkoholu można się dopatrzeć w utworze *Piątunio*, którego tematem jest świętowanie przez pracowników korporacji nadchodzącego weekendu:

(8) *Zaczynamy na chacie, całe chłanie na stół
Janusz posrał się w gacie, Andrzej rzyga zgięty w pół.*

Weekend spędzony na spotkaniach towarzyskich skutkuje trudnością z powrotem do rzeczywistości w poniedziałek rano; ponownie pojawia się motyw złego samopoczucia (*Poniedziałek*):

²⁴ Słownik języka polskiego PWN podaje kilka znaczeń czasownika *dziabnąć*, jednym z nich jest „wypić trochę alkoholu”, <https://sjp.pwn.pl> [dostęp: 22.04.2021].

(9) *Czoło zalał zimny pot, łeb napieprza mnie jak młot; więcej już nie będę pił.*

W cytowanym utworze wspomniane są też inne konsekwencje zbyt intensywnego życia towarzyskiego, a mianowicie trudności z przypomnieniem sobie zdarzeń, do których doszło w czasie weekendu:

(10) *Z roboty wyszłem w piątek, potem nie pamiętam nic
Galeria zdjęć niech pamięć mi odświeży.*

Jedyną szansą na odtworzenie przebiegu zdarzeń jest przejrzenie zdjęć w telefonie lub w mediach społecznościowych, które dokumentują przebieg imprezy.

Przedstawione przykłady łamią tabu związane z mówieniem o nadmiernej konsumpcji alkoholu wręcz graniczącej z alkoholizmem (motyw czekania przez cały tydzień na weekend, aby móc bezkarnie pić), a także jej skutkach, takich jak kac, wymioty czy niekontrolowana defekacja.

Ostatnim z analizowanych przykładów funkcjonowania organizmu ludzkiego jest problem nieświeżego oddechu spowodowanego przez spożycie kebabu z sosem czosnkowym (*Dziewczyzna z kebabem*):

(11) *Ja nie czuję nic, tylko z ust twych odór sosu czosnkowego.*

Nieprzyjemny zapach z ust jest niewątpliwie tematem tabu, a także problemem mającym wpływ na funkcjonowanie jednostki w towarzystwie. W przedstawianej piosence skutkuje on zakończeniem znajomości:

(12) *Dziewczyzno z kebabem, wyjdź stąd! Tam są drzwi.*

Jest to kolejny przykład poruszania tematu objętego społecznym tabu.

6.1.3. Sfera seksualna

Jednym z głównych motywów twórczości Nocnego Kochanka są relacje intymne i czynności o charakterze seksualnym, które w polskiej kulturze objęte są tabu obyczajowym. Przykładem łamania tabu są fragmenty utworów traktujące np. o osiągnięciu wzwodu (*Pigułka samogwałtu*):

(13) *Jak Kolumna Zygmunta stanął mi ptak*

czy o masturbacji:

(14) *Choć z dziewczyną z klubu nie wyszło mi może, to z ręką w łazience nie było najgorzej*

(15) *Swe ręce zacieram w potrzebie, a filmik już odpala się (De Pajrat Bej).*

W ostatnim z przykładów poruszona jest kwestia oglądania filmów pornograficznych ściągniętych z internetu ze strony The Pirate Bay, połączonego z masturbacją.

Także w piosence *Andrzela* pojawia się motyw autoerotyzmu jako alternatywy dla związku z nieatrakcyjną kobietą:

(16) *Lecz kto wybrzydza, dobrze wie, że sam ze sobą kocha się.*

Autoerotyzm może nieść negatywne konsekwencje w postaci uszkodzeń ciała (*Dej mu*):

(17) *Mam na palcach odciski, skórę zdartą do krwi.*

Przykładem łamania zasad grzeczności jest negatywny opis drugiej osoby, który nierzadko pojawia się w utworach grupy. Nieatrakcyjny wygląd czy brak dbałości o higienę może zniechęcić potencjalnego partnera, odpychająca jest np. obecność włosów łonowych u kobiety (*Zaplątany*):

(18) *Chciałbym zapomnieć już, lecz oczy ciągle widzą busz.*

Skutkiem takiego zaniedbania może być utrata erekcji przez kochanka:

(19) *Gdy dobrałem się do Twoich ud, byłem gruby, nagle jakbym schudł.*

W przytoczonym fragmencie mężczyzna utożsamia się ze swoim przyrodzeniem i zdaje się nie być w tej kwestii odosobniony, a problemy z erekcją są objęte tabu społecznym jako sprzeczne z wizerunkiem prawdziwego mężczyzny. Podobnie wygląda problem przedwczesnego wytrysku, pojawiający się w utworze *Dej mu*:

(20) *Tak blisko byłem już, tort prawie kroił nóż; gdy nagle poplamilem spodnie.*

W innych utworach grupy pojawiają się z kolei dość szczegółowe wspomnienia erotycznych uniesień bądź plany intymnych spotkań, budzące ekscytację i napięcie:

(21) *Dziś będzie dęte od nocy do rana (Al Dente)*

(22) *Jestem napięty, za chwilę mam wchodzić (Mistrz przerósł ucznia)*

(23) *Daj mi choć ten jeden raz (Dej mu)*

(24) *Swoimi ustami dotknąłem jej warg (Randka w ciemno).*

Mowa jest także o doświadczeniach seksualnych bądź ich braku u potencjalnej partnerki, ujętych w ironiczny sposób:

(25) *Łatwa nie była, zaliczyła max ze czterdziestu chłopca (Łatwa nie była)*

(26) *Samotna w wieży zamknięta, z głodu przestała już jeść; między udami, gdzie kiedyś wiatr hulał rozciąga się pajęczna sieć (Koń na białym rycerzu).*

W twórczości Nocnego Kochanka pojawia się także motyw relacji homoseksualnej:

(27) *Czyja mnie dotyka dłoń? Dzisiaj jest mi wszystko jedno, czy to ona, czy to on (Randka w ciemno)*

(28) *Nie jestem gejem, a śnię o Nergalu (Czarna czerń).*

Powyższe przykłady ukazują śmiałe przedstawianie tematyki seksualności, cielesności czy kwestii doświadczeń seksualnych, które w Polsce są nadal jednym z najsilniejszych tabu. Szczególnym tabu objęta jest wciąż kwestia masturbacji, problemów z erekcją czy relacji homoseksualnych, dlatego ich obecność w utworach grupy jest złamaniem zasad grzeczności. Ta śmiałość w poruszaniu tematów tabu zaskakuje i przyciąga uwagę.

6.1.4. Życie rodzinne

W twórczości zespołu Nocny Kochanek życie rodzinne czy – szerzej – życie w związku powiązane jest z analizowanymi już kwestiami spotkań towarzyskich połączonych z konsumpcją alkoholu oraz pożycia seksualnego. Bezpośrednie odwołania do wspólnego życia pojawiają się w obrazie łączącym nadmierne spożycie alkoholu i problem przemocy fizycznej (tutaj: ze strony kobiety):

(29) *Jeszcze tylko chwila, pójdę spać jeśli stara nie obje ryja (Dziabnięty).*

Złość partnerki wyrażona jest także werbalnie, klóci się ona z mężczyzną z powodu jego późnego powrotu do domu:

(30) *Już słyszę swą starą, aż bania mi spuchła, mówiła, bym późno nie wracał.*

Mówienie o własnej partnerce (żonie) per *stara* świadczy o negatywnych emocjach między osobami pozostającymi w związku.

W jednym z utworów pojawia się także motyw rywalizacji z ojcem o kochankę:

(31) *Spóźniłem się, ojciec spił całą śmietankę (Mistrz przerósł ucznia).*

W ostatnim przykładzie pojawia się problem nawiązania intymnej relacji przez ojca z koleżanką syna, co jest dowodem rywalizacji między mężczyznami.

6.1.5. Kwestie religijne

Zagadnienia związane z wiarą i religią nie pojawiają się właściwie w twórczości zespołu, poza nielicznymi elementami, takimi jak obecność diabła jako bohatera w utworze *Diabeł z Piekła* i odprawianie tzw. czarnej mszy przez młodzież, która poszła na wagary do lasu, aby pić alkohol i oddawać się satanistycznym praktykom:

(32) *Z kolegami z klasy czarna msza w lesie na wajach²⁵*

(33) *Czarna msza kiepsko mi idzie, chyba nie jestem w tym dobry; może zacznę zbierać znaczki, rzucę swe szatańskie hobby.*

Przykłady cytowane powyżej udowadniają, że mowa jest o szukaniu rozrywki, spędzaniu czasu w gronie znajomych; to raczej wybryk młodzieży niż prawdziwe rytuały. Przywoływana scena stanowi element wspomnień z lat szkolnych, którym towarzyszyło zainteresowanie muzyką heavymetalową:

(34) *Czy nam Diabeł z Piekła najprawdziwszy heavy metal zagra?*

Postać diabła pojawia się także w przytaczanej już piosence *Tribjut*, w której diabeł staje się towarzyszem w trakcie libacji alkoholowej. Niestety nie jest on w stanie dotrzymać kroku pozostałym osobom, a nie mogąc liczyć na pomoc Boga, doprowadza się do stanu

²⁵ W języku młodzieży *waje* to 'wagary' (MSSMP), <https://www.miejski.pl> [dostęp: 4-22.04.2021].

upojenia alkoholowego i zasypia na stole (piosence towarzyszy sugestywny teledysk, w którym rolę diabła odgrywa Michał Wójcik z kabaretu Ani Mru Mru):

(35) *Nasz bóg miłościwy nie zrobił nic, diabeł gwoździa przybił*²⁶.

Powyższe zdanie jest nawiązaniem do opozycji Bóg-diabeł: Bogu przypisywane jest miłosierdzie, diabeł z kolei znany jest z kuszenia ludzi, sprowadzania ich na złą drogę grzechu. W utworze role uległy odwróceniu: Bóg pozbawiony jest litości, a ludzie kuszą diabła alkoholem. Naruszone zostało tabu obejmujące istoty boskie i kwestie związane z wiarą, co może obrażać uczucia religijne osób wierzących.

6.2. Użycie kolokwializmów i wulgaryzmów

Uprzejmy kontakt leżący u podstaw grzecznego komunikowania się zakłada stworzenie przyjaznej atmosfery, pełnej wzajemnego szacunku i dbałości o „twarz” swoją i rozmówcy. W opozycji do tych założeń niewątpliwie stoi używanie wulgaryzmów, co samo w sobie jest piętnowane jako wykroczenie, a także kolokwializmów, których nadmierne nagromadzenie jest oznaką braku dbałości o styl wypowiedzi.

W twórczości Nocnego Kochanka słownictwo potoczne czy wręcz wulgarne pojawia się dość często. Wśród przykładów użycia potocznych słów można wymienić:

(36) *Już słyszę swą starą, aż bania mi spuchła (Dziabnięty)*

(37) *Teraz nawet chłopcy już golą się, a baby widać nie (Zaplątany)*

(38) *Czarno to widzę, postawcie browarek (Czarna czerń).*

W przytoczonych fragmentach pojawiają się takie kolokwializmy, jak *chłop* ‘mężczyzna’, *baba* ‘kobieta’, *bania* ‘głowa’, *stara* ‘żona’ czy *browarek* ‘piwo’²⁷. Są to słowa potoczne, charakterystyczne dla polszczyzny mówionej, przede wszystkim języka młodzieży. W tekstach pojawiają się wręcz słowa pochodzące z gwary uczniowskiej: *waje* ‘wagary’ (cytowany powyżej przykład 32) czy *matma* ‘matematyka’, *biola* ‘biologia’ i *polak* ‘język polski’ wymieniane jako nazwy przedmiotów w utworze *Karate*.

Oddzielną kategorię stanowią wulgaryzmy, niekiedy bardzo dosadne:

(39) *Lej, nie pierdol; [...] ochujał bies (Tribjut)*

(40) *Wtedy rozjebać mógłby każdego (Pijany mistrz).*

Wulgaryzmy pojawiły się także w cytowanych już fragmentach (por. przykłady 7 i 8). Wykorzystanie tak silnie naładowanych emocjonalnie słów łamiących zasady

²⁶ Wyrażenie *przybić gwoźdź* oznacza ‘stan po spożyciu alkoholu, objawia się brakiem reakcji na bodźce z zewnątrz i przyjęciem charakterystycznej pozycji za stołem, z głową opartą czołem na blacie stołu, twarzą do ziemi’ (MSSMP), <https://www.miejski.pl> [dostęp: 4-22.04.2021].

²⁷ Znaczenia te pojawiają się w SJP PWN z kwalifikatorem „potocznie”, <https://sjp.pwn.pl> [dostęp: 22.04.2021].

grzeczności językowej jest przyjętą strategią komunikacyjną, ale to zagadnienie będzie przedmiotem rozważań w podsumowaniu ogółu analizy.

6.3. Brak szacunku dla partnera komunikacyjnego

Jak zostało to sprecyzowane w rozważaniach o grzeczności językowej, istotnym elementem aktu komunikacji jest poszanowanie samego siebie i rozmówcy. Cytowane powyżej przykłady nadmiernej konsumpcji alkoholu czy określonych zachowań erotycznych można odczytywać jako brak szacunku autora tekstów i wykonawcy do samego siebie, ale też do innych osób, z którymi wchodzi w relację. Obrazu dopełniają niezbyt pochlebne opisy partnerek, np. tytułowej Andrzeli:

- (41) *L&Mów woń, przepity głos, na dole zakręcony włos*
 [...] *ty jesteś piękna tak jak noc, gdy nie ma gwiazd*
 [...] *na zdjęciach łżejsza kilka ton*

Opis ten traktuje wprost o brzydocie, zaniedbaniu i nadwadze poznanej dziewczyny, co jest oczywistym złamaniem zasady, że o osobie trzeciej nie mówi się publicznie źle, tym bardziej wytykając jej nieatrakcyjny wygląd²⁸. Podobnie negatywny opis wyłania się z cytowanej już piosenki *Dziewczyna z kebabem*:

- (42) *Wciąż widzę cię, jak kroczyśz ulicami z cebulą między twoimi zębami*
Na policzku keczup. Włosy w baraninie [...].

W tym przypadku na wygląd kobiety ma wpływ jej upodobanie do kebabów, co skutecznie zniechęca zauroczonego nią mężczyznę.

Oprócz nierzadko dosadnych, czy wręcz okrutnych opisów drugiej osoby w utworach Nocnego Kochanka brak szacunku dla innych wyraża mówienie o nich z wykorzystaniem wyłącznie nazwiska. Według reguł polskiej grzeczności językowej, o drugiej osobie powinno się mówić, używając formy pan/pani + nazwisko, stąd łamaniem zasady grzeczności jest „mówienie o znanych osobach przy użyciu wyłącznie nazwiska”²⁹. W analizowanych tekstach pojawiają się nazwiska znanych osób: *Kwaśniewski* i *Borysewicz* w kontekście konsumpcji alkoholu (*Tribjut* oraz *Pijany mistrz*) oraz *Okrasa*, *Gessler* i *Amaro* w kontekście oceny umiejętności kulinarnych (*Al Dente*). Co ciekawe, w przypadku fotomodelki erotycznej i piosenkarki *Ewy Sonnet* pojawia się jej pełne imię i nazwisko (a raczej pseudonim) w kontekście jej imponującego biustu (*Pijany mistrz*).

²⁸ Podobny zabieg pojawił się już w 1998 r. w piosence *Dziewczyna bez zęba na przedzie* grupy Kult.

²⁹ M. Marcjanik, J. Bloch, *op. cit.*, s. 245-246.

6.4. Błędy językowe

Jednym z elementów przestrzegania zasad grzeczności językowej jest formułowanie wypowiedzi pozbawionych błędów. W przypadku twórczości zespołu Nocny Kochanek pojawiają się błędy ortograficzne w tytułach utworów, np. *Andżej*, *Andrzela*, czy błędy gramatyczne w odmianie czasowników:

(43) *Gdy porwałś ją i odeszłeś stąd (Andżeju...)*

(44) *Weszłeś do pokoju, gdy słuchałem Slayera (Zdrajca metalu).*

Użycie tych form jest elementem stylizacji na język potoczny, mówiony określonych grup społecznych.

Innym interesującym elementem jest spolszczona pisownia angielskich słów, np. w tytułach piosenek *De Pajrat Bej* (The Pirate Bay – strona internetowa) czy *Tribjut* (*tribute* – publiczny hołd oddany innej osobie). Służy to przybliżeniu elementów kultury popularnej.

W utworach pojawiają się też błędy frazeologiczne, a właściwie przekształcenia wyrażeń frazeologicznych, np.

(45) *Gdy diabeł się spieszy, to człowiek się cieszy (Smoki i gole baby).*

Przekształceniem jest też tytuł utworu *Koń na białym rycerzu*. Tego typu przykłady mają dodać oryginalności tekstowi, zaskoczyć odbiorcę, a także oddać absurdalny, abstrakcyjny charakter przedstawianej sytuacji, jak poinformował mnie w komunikacji prywatnej autor tekstu, Krzysztof Sokołowski.

6.5. Nieprzestrzeganie maksym konwersacyjnych Grice'a

Zgodnie z maksymą sposobu Grice'a wypowiedź powinna być jasna i zrozumiała, zalecane jest wystrzeganie się sformułowań niejednoznacznych, utrudniających zrozumienie sensu wypowiedzi. W twórczości zespołu pojawiają się natomiast intertekstualne nawiązania do innych twórców muzycznych: *Czarny Sabat*, *Ksiądz Judasz* (zespoły Black Sabbath i Judas Priest) w utworze *Dżentelmeni metalu* czy do marek alkoholi w *Wódzitsu: Jaś ze Szkocji*, *Pan Tadek z Polski*, *Jacek z USA* (odpowiednio: Johnny Walker, Pan Tadeusz i Jack Daniel's). Rozszyfrowanie takich swoistych rebusów intelektualnych wymaga pewnej wiedzy ogólnej, a także znajomości języka angielskiego, a to może stanowić utrudnienie dla odbiorcy i tym samym złamanie (na płaszczyźnie formalnej) maksymy sposobu („Mów jasno i zrozumiale”).

Przykładem naruszenia maksymy jakości („nie mów tego, o czym sądzisz, że nie jest prawdą”) jest przedstawianie nierealnej rzeczywistości, np. spotkania z diabłem (*Tribjut*) czy odwrócenie ról rycerza i konia (*Koń na białym rycerzu*), co jest sytuacją absurdalną i irracjonalną.

7. Podsumowanie i wnioski

Z uwagi na ograniczony rozmiar pracy niemożliwe okazało się przytoczenie wszystkich wyekscerpowanych przykładów (szczególnie tabu związane z seksualnością łamane jest wielokrotnie), ale w toku analizy udało się uchwycić różnorodność form naruszania zasad grzeczności językowej. W twórczości zespołu pojawia się łamanie tabu dotyczącego stanu zdrowia (zwłaszcza związanego z piciem alkoholu), seksualności, ale też polityki czy religii. Pojawiają się wulgaryzmy i kolokwializmy, przykłady braku szacunku dla partnera komunikacyjnego i łamania maksym konwersacyjnych Grice'a, a także błędy językowe. W tematyce utworów dominują historie miłosne i spotkania towarzyskie, ale występują także elementy fantastyczne i postać diabła. Tym samym pojawiły się elementy typowe dla twórczości heavymetalowej, co potwierdza fakt, że Nocny Kochanek wpisuje się w ten nurt muzyki.

Niewątpliwie warto zadać sobie pytanie o przyczynę wyboru takiej strategii nadawczej. Z pewnością jednym z motywów jest chęć zwrócenia uwagi, łamanie tabu bowiem weszło do kanonu popkultury, przyciąga uwagę i zapewnia popularność, co więcej, fani oczekują od gwiazd rocka „niegrzecznego” zachowania³⁰. Z drugiej strony trudno oprzeć się wrażeniu, że w piosenkach zespołu pojawiają się mniej lub bardziej prawdziwe wspomnienia z czasów szkolno-młodzieńczych, współdzielone z fanami zespołu. Wulgaryzmy mają oddać ładunek emocjonalny towarzyszący przedstawianym sytuacjom, wraz z kolokwializmami są stylizacją na język młodych ludzi. Szczerość opisów dotyczących sfery seksualnej ma prawdopodobnie zaskarbić sobie zaufanie słuchaczy, a także wzbudzić śmiech, a to z kolei pozwala rozładować napięcie towarzyszące poruszaniu tematów tabu. Łamanie maksym konwersacyjnych to gra ze słuchaczami, która zamiast zakłócać komunikację, sprzyja nawiązaniu intelektualnej i emocjonalnej więzi. Wszystkie te zabiegi pełnią więc funkcję integracyjną, sprzyjają tworzeniu wspólnoty. Tym, co wyróżnia zespół spośród innych twórców heavymetalowych, jest przyjęcie strategii humorystycznej, w którą wpisuje się dystans do samych siebie i własnej twórczości. Ta strategia wydaje się kluczem do popularności zespołu.

Źródła

<https://www.tekstowo.pl> [dostęp: 1-8.02.2020] – teksty zespołu Nocny Kochanek.

³⁰ W programie Kuby Wojewódzkiego z 17 kwietnia 2018 r. muzycy zespołu przyznali, że fani zespołu oczekują od nich np. znacznej konsumpcji alkoholu.

Słowniki

MSSMP – *Miejski słownik slangu i mowy potocznej*, online: <https://www.miejski.pl> [dostęp: 4-22.04.2021].

SJP – *Słownik języka polskiego PWN*, online: <https://sjp.pwn.pl/> [dostęp: 22.04.2021].

Bibliografia

- Degórska A., *Heavy metal jednym z najwulgarniejszych gatunków muzycznych*, 15.12.2015, <https://www.antyradio.pl/Muzyka/Rock-News/Heavy-metal-jednym-z-najwulgarniejszych-gatunkow-muzycznych-5605> [dostęp: 2.02.2022].
- Grabowska-Kuniczuk A., *Wszystkie odcienie grzeczności. Przemiany znaczeniowe pojęcia słownikowego od Lindego do Doroszewskiego*, „Napis” 2004, seria X, s. 281-288.
- Grochowski M., *Słownik polskich przekleństw i wulgaryzmów*, Warszawa 2003.
- Karczewska M., *Językowe wykładniki humoru w tekstach utworów zespołu Nocny Kochanek*, „Prace Językoznawcze” 2021, t. XXIII, z. 1, s. 229-243.
- Kita M., *Językowe rytuały grzecznościowe*, Katowice 2005.
- Kopiński M., *Idea wolności w tekstach piosenek heavymetalowych lat 80. w twórczości TSA, Turbo i KAT*, „Kwartalnik Młodych Muzykologów UJ” 2015, nr 27, z. 4, s. 70-86.
- Ludwin H., *Muzyka metalowa jako forma manifestu antywojennego*, [w:] *Doświadczenie społeczeństwa – muzyka, obraz, media*, red. A. Kampka, Warszawa 2019, s. 48-55.
- Marcjanik M., *Grzeczność w komunikacji językowej*, Warszawa 2007.
- Marcjanik M., *Mówimy uprzejmie. Poradnik językowego savoir-vivre'u*, Warszawa 2009.
- Marcjanik M., *W kręgu grzeczności. Wybór prac z zakresu polskiej etykiety językowej*, Kielce 2001.
- Marcjanik M., Bloch J., *Łamanie norm grzeczności jako „atrakcyjna” figura retoryczna*, „Oblicza Komunikacji” 2011, t. 4, s. 243-249.
- Mądro A., *Zdrój metalu? – fenomen muzyczny i medialny zespołu Nocny Kochanek*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Cultura” 2019, nr 11(3), z. 287, s. 81-91.
- Pałuszynska E., *Strategia dziennikarzy i ich rozmówców w medialnym dyskursie publicznym*, Łódź 2012.
- Ramet S., *Muzyka rockowa a polityka w Polsce: poetyka protestu i oporu w tekstach utworów rockowych*, „Civitas Hominibus” 2018, vol. 13, s. 109-139.
- RC, Pog, *Jarosław Kaczyński: zostali zdradzeni o świcie*, 10.04.2011, <https://wiadomosci.onet.pl/kraj/jaroslaw-kaczynski-zostali-zdradzeni-o-swicie/rp941> [dostęp: 21.04.2021].
- Sztabnicka-Gradowska E., *Model polskiej grzeczności językowej w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Perspektywa interkulturowa*, Łódź 2017.
- Wewiór Ł., *Czujemy się buntownikami. Wywiad z Krzysztofem Sokołowskim*, „Teraz Rock” 2019, nr 2(192), s. 14-16.
- Żygulski K., *Wspólnota śmiechu. Studium socjologiczne komizmu*, Warszawa 1985.

Nie-Piękno w języku i kulturze: łamanie zasad grzeczności językowej w tekstach utworów zespołu Nocny Kochanek jako strategia humorystyczna

STRESZCZENIE: Celem artykułu jest przeanalizowanie przykładów łamania zasad grzeczności językowej, jakie pojawiają się w tekstach utworów polskiej grupy heavymetalowej Nocny Kochanek, i określenie celu tej strategii nadawczej. Analizie zostały poddane teksty 34 utworów, z których wyekscerpowano przykłady naruszeń zasad grzeczności językowej, np. poruszanie tematów tabu, negatywny stosunek do partnera, nieprzestrzeganie implikatur konwersacyjnych Grice'a oraz błędy językowe.

SŁOWA KLUCZOWE: grzeczność językowa, tabu, strategia nadawcza, Nocny Kochanek, implikatury konwersacyjne Grice'a

Non-Beauty in language and culture: breaking the rules of language politeness in the lyrics of the songs of the band Nocny Kochanek as a humorous strategy

SUMMARY: The aim of the article is to analyse the instances of violation of language politeness rules in the lyrics of Nocny Kochanek, a Polish heavy metal band, and to determine the aim of such a communication strategy. The analysis comprised thirty-four sets of lyrics in which the following instances of the violation of the rules of language politeness were identified: taboo topics, negative attitudes towards the partner, failure to comply with Grice's conversational implicatures and linguistic errors.

KEYWORDS: language politeness, taboo, communication strategy, Nocny Kochanek, Grice's conversational implicatures